

ЗБИКІВСЬКА Тетяна,
студентка групи 16 МЗ-СпецО
Житомирського державного
університету імені Івана Франка
Науковий керівник
КОТЛОВА Людмила, кандидат
психологічних наук, доцент,
завідувачка кафедри психології,
логопедії та інклюзивної освіти
Житомирського державного
університету імені Івана Франка

ЛОГОПЕДИЧНА РОБОТА ІЗ ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ ІГРОТЕРАПІЇ

Протягом останніх років рівень мовленнєвого розвитку дітей суттєво знизився. Це помітно у збільшенні кількості дітей, які мають порушення мовлення. За статистичними даними Міністерства освіти і науки України станом на 01.12.2023 року кількість інклюзивних груп закладів дошкільної освіти – 6 158, в них вихованців із особливими освітніми потребами – 11 285, кількість інклюзивних класів закладів загальної середньої освіти – 29321, в них учнів з особливими освітніми потребами – 40354, кількість спеціальних класів ЗЗСО – 807, в них учнів з особливими освітніми потребами – 7044.

Станом на 01.12.2023 в Україні створено 690 інклюзивно-ресурсних центрів (ІРЦ). В умовах воєнного стану продовжують працювати 664 ІРЦ, які надають послуги з проведення комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку, корекційно-розвиткові послуги, здійснюють психолого-педагогічний супровід під час навчання дітей з ООП, в тому числі з числа внутрішньо переміщених осіб [5].

В Україні дослідженнями у сфері проблеми розвитку мовлення дітей, зокрема з використанням ігротерапії, займаються такі науковці: Брушневська І. (методичні аспекти використання розвивальних ігрових технологій у логопедичній роботі з дітьми старшого дошкільного віку); Грінченко О. (сучасні технології розвитку мовлення дітей дошкільного віку, включаючи

використання ігротерапії); Зеленюк І. (реабілітаційний вплив ігротерапії на процес соціалізації дітей із вадами психофізичного розвитку); Конопля Т. (ігрові вправи як засіб корекції мовлення у дітей з розладами аутистичного спектра); Кубанська Н. (розвиток пізнавального інтересу та творчих здібностей учнів із використанням ігротерапії); Курасова А. (як засіб усунення страхів у дітей старшого дошкільного віку, що може позитивно впливати на їхній мовленнєвий розвиток); Матвіїв В. (психологічні особливості розвитку мовлення у дітей дошкільного віку та вплив мовлення на психічний та особистісний розвиток дітей); Мирончук Н. (стимуляцію мовлення у дітей з особливими освітніми потребами засобами ігротерапії.); Нездатна А. (вплив ігротерапії на мовленнєвий розвиток дітей з особливими освітніми потребами) [2; 4].

Однією з найважливіших складових логопедичної роботи в Україні є рання діагностика та рання комплексна психолого-педагогічна допомога дитині з вадами мовлення, від ефективної організації якої в певній мірі залежить попередження виникнення вторинних відхилень в процесі становлення психофізичних функцій.

Рання діагностика та рання логопедична допомога є актуальними проблемами сучасної спеціальної педагогіки як в Україні так і в усьому світі, тому діагностика мовленнєвих порушень у дітей починається вже в молодшому дошкільному віці. Оскільки гра – є провідним видом діяльності для дошкільнят, що забезпечує природне середовище для навчання та корекції мовленнєвих порушень, тому під час роботи з дітьми молодшого шкільного віку з порушеннями мовленнєвого розвитку рекомендується враховувати використання гри, як ефективного засобу розвитку мовлення [7].

Ігри та вправи – це найефективніший засіб навчання і виховання, який створює сприятливі умови для закріплення мовної практики під час вільного спілкування. Навчально-логопедичні ігри та вправи у поєднанні з художнім

словом, віршованими текстами та ілюстраціями допомагають підтримувати у дітей з порушенням мовлення сталий інтерес до занять.

Логопедична гра є ефективним засобом формування особистості дитини, її провідною діяльністю, яка потребує створення певних умов для своєї реалізації. логопедичних групах дошкільних навчальних закладів (ДНЗ) компенсуючого типу для дітей із порушеннями мовлення існує своя специфіка організації та проведення ігрової діяльності, пов'язана з психофізичними та мовленнєвими особливостями дітей [1].

Сюжетно-рольові ігри дозволяють дітям відтворювати різні життєві ситуації, сприяючи розвитку зв'язного мовлення, соціальних та комунікативних навичок.

Дидактичні ігри спрямовані на збагачення словникового запасу, формування граматичних структур та розвиток фонематичного слуху.

Щоб мовлення дитини добре розвивалося, необхідно працювати над загальною моторикою – що краща рухова активність дитини, то краще розвивається мовлення. У дітей з порушенням мовлення дуже часто страждає загальна моторика: рухи недостатньо чіткі, помітно недостатнє відчуття ритму, координації та ін [5].

Розвиток дрібної моторики також відіграє ключову роль у формуванні мовлення у дітей дошкільного віку. Рухи пальців рук тісно пов'язані з мовленнєвими центрами мозку, тому стимуляція дрібної моторики сприяє покращенню мовленнєвих навичок.

Дрібна моторика впливає на активізацію мовленнєвих центрів – тренування дрібних м'язів рук стимулює діяльність мовленнєвих зон мозку, що позитивно впливає на розвиток мовлення. Також заняття, спрямовані на покращення дрібної моторики, сприяють розвитку пам'яті, уваги та мислення, які є важливими для формування мовленнєвих навичок [3].

Отже, ігротерапія є невід'ємною складовою логопедичної роботи з дошкільниками, оскільки гра є провідним видом діяльності в цьому віці. Використання ігрових методів сприяє розвитку мовлення, комунікативних

навичок та корекції мовленнєвих порушень у дітей, забезпечує природну мотивацію дитини до участі в заняттях, роблячи процес навчання цікавим та захоплюючим.

Окрім того, ігри забезпечують комфортне середовище для дитини, звичне для неї, що допомагає дитині подолати страхи та невпевненість. А це в свою чергу сприяє подоланню перешкод у спілкуванні з логопедом, іншими дітьми. Під час ігрової діяльності діти вчаться співпрацювати, спілкуватися та розуміти емоції інших, що позитивно впливає на їхній комунікативний розвиток.

Список використаних джерел та літератури

1. Богуш А. М. Заняття з розвитку мови в дитячому садку. Київ: Радянська школа, 1988. 175 с.
2. Брушневська І. М. Методичні аспекти використання розвивальних ігрових технологій в логопедичній роботі з дітьми старшого дошкільного віку. *Інклюзія і суспільство*. 2024. №. 1. С. 12-17.
3. Вплив розвитку дрібної моторики на формування мовлення дітей дошкільного віку. Український логопедичний сайт. URL: <https://logopedia.com.ua/batkam/skarbnychka-porad-dlia-batkiv/vplyv-rozvytku-dribnoi-motoryky-na-formuvannia-movlennia-ditey-doshkilnoho-viku/> (дата звернення: 18.03.2025).
4. Гриненко Олена Миколаївна. Формування знань про будову слова у молодших школярів з тяжкими порушеннями мовлення. Дис. канд. пед. наук: 13.00.03, Ін-т спец. педагогіки НАПН України. Київ, 2014. 282 с.
5. Райчук М. Домашня логопедія. Ефективний курс для заняття з дітьми. Харків: Книжковий луб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2024. 127 с.
6. Статистичні дані. Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/osvita-2/inklyuzivne-navchannya/statistichni-dani> (дата звернення: 18.03.2025).

7. Черніченко Л. А. Рання логопедична корекція: навч.-метод. посіб. МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини, Каф. спец. та інклюзивної освіти. Умань: Візаві, 2020. 150 с.